

Dita Botërore e B biçikletës — 3 Qershori

HYRJE

Për ta ngritur vetëdijen për përfitimet e rekreacionit dhe transportit të qëndrueshëm, në prill të vitit 2018 Asambleja e Përgjithshme e OKB-së e shpalli 3 qershorin si Ditën Botërore të B biçikletës. Kjo rezolutë globale feston traditën shekullore të biçikletës si simbol i mjeteve të pastra, të arritshme dhe të sigurta të transportit që kontribuon në mënyrë aktive në mbrojtjen e mjedisit jetësor, por edhe në përmirësimin e shëndetit fizik dhe mendor të njerëzve.

Pas kësaj iniciative të rëndësishme qëndron një fushatë frymëzuese nga baza e udhëhequr nga sociologu polak Profesor Leszek Sibylski. Së bashku me klasën e tij të sociologjisë në Shtetet e Bashkuara, ai arriti të nisë një lëvizje globale dhe të fitojë mbështetjen e Turkmenistanit dhe 56 vendeve të tjera, gjë që përfundimisht rezultoi në shpalljen zyrtare të kësaj dite nga OKB-ja.

Identiteti vizual i kësaj dite rumbullakoset nga logoja e dallueshme blu dhe e bardhë e projektuar nga Isaac Feld, e shoqëruar nga një animacion nga Profesor John E. Swanson. Duke përshkruar lloje të ndryshme çiklistësh që ngasin nëpër botë nën hashtagun **#June3WorldBicycleDay**, kjo logo përcjell mesazhin kryesor dhe më të rëndësishëm — se biçikleta nuk njuh kufij, por i përket dhe i shërben të gjithë njerëzimit.

Pse ta festojmë Ditën e B biçikletës?

Aktiviteti fizik i rregullt me intensitet të moderuar - siç është ecja, çiklizmi ose sporti - ka përfitime të mëdha shëndetësore. Në të gjitha moshat përfitimet e lëvizjes i tejkalojnë shumë rreziqet e mundshme (siç janë aksidentet rrugore). Çdo aktivitet fizik është më i mirë se asnjë. Duke u bërë më aktivë gjatë gjithë ditës në mënyra relativisht të thjeshta, njerëzit mund ta arrijnë lehtësisht nivelin e rekomanduar të aktivitetit.

Rezoluta e miratuar e OKB-së njuh "**veçantinë, jetëgjatësinë dhe llojlojshmërinë e biçikletës si një mjet transporti i thjeshtë, i arritshëm, i besueshëm, i pastër dhe i qëndrueshëm nga ana ekologjike**". Mbështetësit e kësaj lëvizjeje e inkurajojnë përdorimin e biçikletës si një mjet për ta:

- Zhdukur varfërinë dhe për ta promovuar zhvillimin e qëndrueshëm;
- Forcuar edukimin fizik tek fëmijët dhe të rinjtë;
- Parandaluar sëmundjet dhe për ta përmirësuar shëndetin e përgjithshëm;
- Lehtësuar përfshirjen sociale dhe për të ndërtuar një kulturë paqeje.

Sipas **Organizatës Botërore të Shëndetësisë (OBSH)**, infrastruktura e sigurt për ecje dhe çiklizëm është çelësi për arritjen e barazisë më të madhe shëndetësore. Për më të cenueshmit në qytete, të cilët shpesh nuk mund ta përballojnë makinën e tyre, çiklizmi është një mjet efikas transporti që gjithashtu e zvogëlon rrezikun e sëmundjeve të zemrës, goditjes në tru, diabetit dhe obezitetit.

Statistikat e OBSH-së: Aktiviteti i pamjaftueshëm fizik është faktori i katërt kryesor i rrezikut për vdekshmërinë globale në botë. Vetëm 30 minuta çiklizëm në ditë mund ta zvogëlojë rrezikun nga sëmundjet kardiovaskulare deri në **40%** dhe rrezikun nga diabeti për **30%**.

Përmbushja e nevojave të çiklistëve i ndihmon qytetet ta shkëputin rritjen e popullsisë nga rritja e emetimeve të gazrave të dëmshëm. Pandemia COVID-19 i ka nxitur edhe më shumë qytetet më të mëdha në të gjithë botën t'i rishqyrtojnë sistemet e tyre të transportit. Në kulmin e pandemisë qytetet evropiane investuan mbi **1 miliard euro** në infrastrukturën e çiklizmit dhe ndërtuan më shumë se **2.300 km shtigje të reja për çiklizëm**, duke e pozicionuar çiklizmin si një alternativë të shëndetshme, të gjelbër dhe ekonomike. Kjo u përforcua nga rezoluta e re e OKB-së e vitit 2022 mbi "Integrimin e çiklizmit në sistemet e transportit publik".

Çiklizmi dhe zhvillimi i qëndrueshëm

Çiklizmi kontribuon për një ajër më të pastër, më pak trafik dhe e bën arsimin, kujdesin shëndetësor dhe shërbimet e tjera sociale më të arritshme për popullatat më të cenueshme. Një sistem i qëndrueshëm transporti që promovon rritjen ekonomike, zvogëlon pabarazitë dhe forcon luftën kundër ndryshimeve klimatike është thelbësor për arritjen e **Qëllimeve për Zhvillim të Qëndrueshëm (QZHQ)** të OKB-së.

Të dhëna ekologjike: Hulumtimet tregojnë se nëse vetëm **10%** e udhëtimeve urbane kryhen me biçikletë, emetimet globale të karbonit nga transporti urban do të reduktohen për rreth **11%**. Çiklizmi dërgon një mesazh pozitiv në lidhje me inkurajimin e konsumit të qëndrueshëm dhe ka një ndikim të drejtpërdrejtë ndaj klimës.

Tradita dhe rëndësia

Vetë biçikleta është një traditë. Pothuajse të gjithë kemi kujtime të bukura të fëmijërisë kur shëtitja me biçikletë nëpër lagje ishte një "rit i vërtetë kalimi" në botën e të rriturve. Dita Botërore e Biçikletës e kremton pikërisht këtë emocion. Në këtë ditë, nga biçikletat e vjetra fshihet pluhuri dhe shëtitet me ato me miqtë dhe familjen.

Përveç promovimit të përfshirjes sociale dhe tolerancës, Dita Botërore e Biçikletës tani lidhet fuqishëm edhe me mbështetjen e njerëzve që jetojnë me diabet tip 1 dhe tip 2, si një mjet për menaxhimin e gjendjes së tyre përmes aktivitetit fizik.

Përfitimet familjare dhe shëndetësore të përdorimit të biçikletës

Angazhimet në punë dhe shkollë lënë gjithnjë e më pak kohë për të kaluar kohë me të dashurit. Shëtitja me biçikletë me fëmijët ose partnerin tuaj është një mënyrë e përsosur dhe falas për t'i përforcuar lidhjet familjare.

Arsyet kryesore për shëtitje familjare me biçikletë:

- **Shëndet për të gjithë familjen:** shëtitja me biçikletë me një ritëm më të shpejtë djeg rreth **600 kalori në orë**, e përshpejton metabolizmin dhe ndihmon në parandalimin e

obezitetit tek fëmijët. Fëmijëve u duhen të paktën **1 orë (60 minuta) aktivitet fizik** në ditë për të zhvilluar kocka dhe muskuj të fortë dhe të shëndetshëm.

- **Ulja e stresit:** Aktiviteti fizik në dy rrota është vërtetuar se ul nivelet e kortizolit (hormoni i stresit) si tek të rriturit ashtu edhe tek fëmijët. Pas vetëm **20 minutash** trupi fillon të sekretojë endorfinë (hormoni i lumturisë).

- **Shëndeti i zemrës:** Lëvizja e rregullt me biçikletë e forcon muskulin e zemrës, ul tensionin e gjakut dhe sjell energji shtesë në jetën e përditshme. Studimet tregojnë se njerëzit që udhëtojnë për në punë me biçikletë janë për 46% më pak të rrezikuar nga zhvillimi i sëmundjeve të zemrës.

- **Larg ekraneve:** Në vend që të ulen para një kompjuteri ose televizori, loja me biçikletës u ofron fëmijëve një ndjenjë lirie dhe aventure në natyrë. Jini modeli i tyre - fëmijët bëjnë atë që i shohin prindërit e tyre se bëjnë.

- **Njohja e mjedisit:** Rrugët e përbashkëta janë një mundësi e shkëlqyer edukative për fëmijët që të mësojnë se si të orientohen në hapësirë dhe ta njohin më mirë qytetin e tyre.

- **Përqendrim më i mirë në shkollë:** Studimet (përfshirë ato nga Norvegjia) tregojnë se nxënësit që shkojnë në shkollë në këmbë ose me biçikletë tregojnë **përqendrim dukshëm më të mirë** që zgjat deri në 4 orë pas mbërritjes në klasë, krahasuar me fëmijët që vijnë me makina.

- **Kujdesi për planetin:** Nëse zëvendësoni vetëm **30% të udhëtimeve tuaja me makinë më të shkurtra se 6 km me biçikletë**, do të zvogëloni emetimet e CO² nga trafiku për **4%**. Në këtë mënyrë, praktikisht u mësoni fëmijëve se si ta mbrojnë të ardhmen e tyre.

Burime dhe referenca:

- [1], [2], [5] *C3O u OH (Официјални кампањи за World Bicycle Day)*
- [3] *National Today - Историја на празници*
- [4] *Wikipedia - World Bicycle Day*
- [6] *SkopjeInfo.mk - Придобивки од велосипедизмот*